

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

XV. Infelix Transyluaniae status.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

quadam includit, & magnis itineribus cum exercitu progressus, missoque feciali à Turcarum Sultano mandatum sibi esse dicit, ut totam Batoriorum, à quibus superiori tempore non mediocrem cladem acceperat, funditus deleret: idem etiam sibi à Romano Imperatore Rudolpho iniunctum. Eare accepta, Cardinalis quantas potest copias contrahit; & quamvis viribus multo esset inferior, primam VValachi aciem fundit ac sternit: sed redintegrato prælio, à Gaspare Cornisio Arriano, equitatus duce, ut & Boriscio Varadini præfecto Lutheranò, Ecclesiastici hominis imperium molleste ferentibus, turpiter deserrus, noctis usus beneficio, ægre euasit. Dum vero aliquamdiu hinc inde vagatur, tandem ex equo admodum lassò ipse non minus lassus descendit, & in herba expositus à somno opprimitur. Delati ad eundem locum pastores quidam, miserum Principem sic deprehensum, non agniti suo ipsius gladio iugulant, caputque ei amputant: quod VValachi iussu postea depictum, vnà cum acinace, equo & signo Cardinalis, Viennam ad Matthiam Archiducem Matthiam missum fuit. Hoc modo Michael VValachia VValuoda Translyuaniam occupauit, ac deinde Cæsaris Rudolphi nomine aliquamdiu administravit: homo Græcæ fidei, & acerrimus Antitrinitariorum & Sacramentariorum hostis. Quum vero Imperator animaduerteret, VValachum ab solurum affectare imperium, & perniciosè sibi tractare Consilia; Georgio Basta viro rei militaris, quam sub Ioanne Austrio & Alexandro Farnesio Parmensi Principe in Belgio didicerat, peritissimo prouincia occupandæ, hominisque in potestatem suam redigendi negocium dedit: quod & ille feliciter confecit & VValachum prælio vitum occidit. Quia vero multi adhuc in Translyuania erant Batorianarum partium studiosi; Sigismunduseorum fauore fretus è Polonia in prouinciam rediit, & Principatum toties iam desertum, rursus occupauit; inierim vero cum Rudolpho Cæsare de pace & amicitia ineunda egis, additis minis, nisi prouinciam ipsius voluntate obtineret Turcarum opem & patrocinium se imploraturum. Sic misera hæc & infelix regio varijs modo prosperæ modo aduersæ fortunæ casibus diu agitata, ac tandem extremis quas bellum adfert calamitatibus afflicta fuit, & tantum non pessimata.

XIII. Et hic quidem Translyuania fuit status, in qua multiplex hæresis Arrianorum, Antitrini-

tariorum, Sabbathariorum, Lutheranorum, Calvinistarum, & Anabaptistarum, cruentas admodum tragædias excitauit. Quamquam enim Anno M. D. LVIII. Tordæ ut & postea A. M. D. LIX. Albæ Iuliæ, & rursus Anno M. D. LX. Claudio-poli in Ordinum comitijs decretum fuerit, ne præter Catholicam & Lutheranam, vilius in tota prouincia religionis exercitium permitteretur; paulatim tamen infinita illa confusæ sectarum multitudo irrepfit. *Ecco hic Christus est, aciebat Antitrinitarius: ecco cum apud nos, repitabat Arrianus: non vestra, sed nostra fides vera est,* clamabant Anabaptistæ, Tritheistæ, Samosatraniani, Calvinistæ. Et quemadmodum homines deserrati totam, quod dicitur, iacere aleam nihil pensi habent; sic multi ex proceribus, in tanta disparium & toto cælo dissidentium sectarum turba, omnem fere religionis, adeoque etiam reipublicæ curam deseruerunt. Hinc decretum illud Anno M. D. LXIII. ipsa S. Trinitatis Dominica factum, *ut quisque quam vellet religionem sequeretur, & diuersarum sectarum concionatoribus alijs, ac rursus hi alijs, eodem in templo docend; & suo modo sacra exercend; & Sacramenta administrandi locum darent:* quod & postea Anno M. D. LXVI. Tordæ, & Anno M. D. LXXI. Vasahele in Ordinum conuentu confirmatum fuit. Ab Anno quidem M. D. XL. Lutherana religio sola præter Catholicam, in prouincia hac locum habuit (Arriani enim in occulto lateantes, nomen suum profiteri non audebant) at postquam Calvinistis aditus patefactus est, omnis illa sectarum turba vnà irrupit, quasi tali publicato decreto: *Accurrite huc Beelzebub, Ashtaroth, & omnes maligni atque infernales Spiritus: in eadem vestram tundite, fabricate vobis arma quibus veram religionem oppugnetis, atque etiam si fieri posset, excindatis: huc huc agite, socios vestros visite, obuijs vnijs ad excipiendum vos paratos; Iesu Christi Deitatem primum, deinde humanitatem oppugnantes, purum & nudum hominem, aequalum Mahumeti Prophetam fuisse dictantes, negantes eius omnipotentiam, & Sacramenta truncantes ac scelerate euertentes.* Opulchrum decretum! Ut scilicet quisque pro suo arbitratu viuat & credat quod velit. Sanctam hanc de Christiana libertate legem à Luthero tantopere deprædicatam, succelfotes eius religiose admodum seruarunt. In Translyuania certe quotiescunque nouus Princeps electus fuit, ista conditio ei fuit imposta, ut quam quis vellet profiteri religionem omnibus liberam concederet facultatem: ex quo factum

Y y est,

est, ut nihil postea à plerisque crederetur: adeoque de vera religione plane actum fuisset, nisi PP. Societatis Iesu Claudiopoli & Albæ lulix semina eius conferuissent, & bonæ incolarum parti ad salutem duces atque auctores fuissent, cum certa spe etiam reliquos, per Dei gratiam, in viam reducendi, dum modo idem Deus optimus maximus amplissimam hanc prouinciam contra Turcarum machinationes & vim conferuaret, qui hæreticorum fauore adducti, firmissimum hoc Christianæ Reipublicæ vel occupare vel totum destruere multis iam annis numquam destiterunt.

QVIBVS MODIS HAERESIS IN Poloniae regnum irrepserint.

CAVTV VIII.

ARGVMENTVM.

- I. Polonia ab hæresi immunis, usque ad Lutheri circiter obitum.
- II. Sigismundus I. Lutherana hæresi se fortiter opponit: cui Sigismundi II. secedens aditum deinde aperuit.
- III. Quinam auctores fuerint earum hæreson qua etiamnum Poloniam affligunt.
- IV. Polonia & circumiacentes regiones unam tunc religionem coluerunt.
- V. Calvinista & Lutherani confusionem istarum causarum sibi inuicem impugnant.
- VI. Evangelici Catholicos Turcas appellans.

IN Poloniae regno Catholica religio sincera & incorrupta mansit ex eo usque tempore quo Miecislaus deserto paganismo, Christianam fidem amplectus est; nec ullam hætenus senserat mutationem. Quamuis enim Hussitæ, Bohemi, tam lingua quam moribus Poloni: sere similes, seculæ suæ virus in Poloniam deriuare ac diffundere modis omnibus conati sint; à generali tamen Ecclesiæ consensu eiusque unitate auellere eam numquam potuerunt. Ex ijs aliqui ab Abrahamo Sbanicio viro nobili in Sbanino arce alebantur, qui virus suum in populum spargerent, (a) sed Po-

Poloni Bohemorum mutuis se cladibus atterentium, ac totum regnum extremis periculis inuoluentium exemplo prudentiores facti, in veteri religione perstabant, & supremi in Ecclesia Pastoris dicto erant audientes. Tantus vero Poloniae regum erga Catholicam religionem ardor fuit & zelus hætenus, ut regna hæresibus infecta vltro oblata, repudiarent. Quum enim Vladislao Bohemix regnum ab Hussitis oblatum esset, ille accipere illud magno animo recusauit. Legatis respondit religioni sibi esse hæreticis imperare. Redirent prius ad Ecclesiam, tum conditionem regnandi se accepturum. Atque hoc modo natio Polonorum tam populosa quam bellicosa ab hærese os labæ immunis fuit conferuata. Quam ob causam immortale illud Poloniae decus Cardinalis Hosius ait, praeter ceteris omnibus populis hanc Polonos gratiam Deo debere, quod numquam pugnantibus inter se hæreticorum doctrinis fuerint seducti, nisi post excitatum à Luthero schisma. Antea enim unam omnium & eandem fuisse vocem & doctrinam, ac summum in tota religione consensum: ut facile ciuitas illa potuerit recognosci, cuius participatio, ut regius Psaltes inquit, in idipsum (b). Hoc vero diuinum beneficium post Deum singulari Regum ac Principum pietati acceptum ferendum est: quibus solis cum Christianissimo & Nauarræ regibus iuris concessum est, ut coronas superius elatas gestent, supremi dominij & ab omni alieno imperio liberi insignes; atque etiam sacro Christianitate vngantur. Nam Daniæ, Sueciæ, Noruegiæ, Gothiæ, Bohemiæ, Hungariæ, Neapolis, Siciliae, atque etiam Angliæ reges coronas gestant superiori parte aperas, ut qui plerique superiorem agnoscant. Quanto vero tam Catholice defendendæ quam propugnandæ religionis desiderio Poloniae reges flagrant, bella quæ contra infideles continua fere gesserunt, tum etiam magnifica templa in honorem eius, qui pro Mundi peccatis crucifixus est, erecta, & amplissimis redditibus dotata, facile demonstrant. Quum enim pleræque aliarum nationes decimas tantum bonorum Ecclesiastico ordini assignassent, hæc vna tertiam regij patrimonij partem tribuisse videtur.

II. Exorto vero Lutheranos schismate, & hæresi per totam Germaniam grassante, contagio quoque tanti mali ad Poloniam peruenit, nihil minus metuentem quam fore ut tanta turba ex tam tenuibus principijs nasceretur. Rex quidem Sigismun-

a Cromerius lib. 21. b psal. 121. 3.